

SAATESÕNAD

Austatud lugejad!

Käesolev Teie ees olev artiklikogumik on pühendatud edusammudele ning probleemidele, mida kätkeb õppimine ja õpetamine nüüdisaegses kõrgkoolis.

Aastal 2014 toimus Kaitseväge Ühendatud Õppeasutustes õppemetoodiline konverents „Tõhusa õppe korraldamine kõrgkoolis“, millest võttis osa üle kaheksa inimese Eesti erinevatest kõrgkoolidest. Konverentsil peeti ettekandeid, osaleti töötubades, arutati, vahetati kogemusi ja otsiti probleemidele lahendusi. Mõned käsitlemist leidnud teemad olid sedavõrd intrigeerivad ja tagasiside nii positiivne, et sellest ajendatuna otsustati kokku panna põhjalikum teadusartiklite kogumik. KVÜÕA toimetiste erinumbriga avaneski Eesti kõrgkoolide õppejõududele ja teadustöötajatele võimalus jagada oma uurimistulemusi ning vahetada kogemusi – seda kõike ikka selleks, et muuta kõrgkoolides toimuv õpe tõhusamaks ja tulemuslikumaks.

Kogumik pakub ennekõike kõrgkoolide jt täiskasvanute õppega tegelevatele õppejõududele, ent ka laiemale pedagoogikahuviliste ringile võimalust saada lisateadmisi tänapäeva õppija eripärast, õpimotivatsioonist, uutest õppemetoodidest ja -viisidest, tagasiside rollist ja kavandamisest, õppeainete lõimimisest ja õppejõudude koostööst. Autoritena on esindatud Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused, Tartu Ülikool ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Tallinna Ülikool ja TLÜ Pedagoogiline Seminar, Eesti Lennuakadeemia ning Kõrgem Usuteaduslik Seminar.

Riigikaitse rakenduskõrgkoolina juhendub KVÜÕA oma tegevuses ülesannete täitmisel ennekõike kolmest põhiväärtusest: haritus, loovus ja tõhusus. Toimetajatena loodame, et siinse kogumiku tekstid kannavad või vähemalt toetavad neid põhiväärtusi, andes lugejatele impulsse nii oma õpetamistegevuse tõhustamiseks kui pakkudes mõtlemisainet ka ausaks refleksiooniks teemal, kuidas ja miks me õppejõududena ja üliõpilastena ikkagi oma tööd teeme. Aidaku see kogumik meil siis edaspidi tõhusama tegevuse ja loovama mõtlemise kaudu ka natuke haritumaks saada.

Head lugemist, kaasamõtlemist ja tõhusat õpet soovides

Andres Saumets ja Svetlana Ganina

Head kolleegid ja tudengid, autorid ja lugejad!

Sõjavägi ja õpetamine näivad inimeste arvates olevat väga tihedalt seotud, kuid sõjateadus ja kasvatusteadus tunduvad olevat teineteisest üsna kaugel valdkonnad. Igapäevaelus kujutab Eesti kaitseväge tegevus endast aga peamiselt just õpetamist ja õppimist. Meie ajateenistus ongi sisuliselt kutseõpe, mille käigus umbes ühe aasta jooksul omandatakse teadmised, oskused ja loodetavasti ka hoiakud, mida on kodanikul vaja oma riigi kaitsmiseks. Kaitsevägi on sisuliselt hulk erialasid ja ameteid, mis teineteisega koostöös moodustavad sõjaväelisi üksuseid. Kuid ka elukutseliste kaitseväelaste rahu-aegse tegevuse peamine ja põhimõtteliselt ainus eesmärk on valmistuda oma riigi sõjaliseks kaitseks – sõjaks. Halduskorralduslike asjatoimetuste kõrval omab siingi põhitähtsust just oma sõjaliste ülesannete õppimine ja harjutamine või – teise nurga alt võetult – õpetamine ja õppetöö korraldamine.

Kuna õpitulemuste kasutatavus Kaitseväes jääb enamikule õppijatest siiski paratamatult küsitavaks, siis on õppetöö läbimõeldud ülesehitus ja tõhus läbiviimine äärmiselt olulised. Kaitseväes ainekursust kordama jääda ei saa, lisaks on ajalised ja materiaalsed võimalused piiratud ning õppijad ei pruugi olla alati piisavalt motiveeritud. Seepärast tuleb Kaitseväes pöörata rohkem tähelepanu sobivaimate õpetamismeetodite valikule. Ka siis, kui Kaitseväge traditsioonidest ja üldisest konservatiivsusest tulenevalt tundub õige toimida nii nagu varem, tuleks vahel kaaluda uute kasvatusteaduslike arengusuundade ja õppemetoodiliste uuenduste kasutamist. Kaitseväes võib ju tunduda targutamise või lausa naeruväärsena mõte pöörata määrustikku käsitlevaks tunniks klass ümber, asendada taktikaharjutusel mõni käsk hoopis õpimotivatsiooni suurendava meetodiga või küsida kasutäitjalt sõdurilt: „Mis sa arvad sellest harjutusest?“. Kui teaduslikult tõestatud meetodid aitavad õppetööd tõhusamalt korraldada ja õpitavat omandada, siis ei peaks Kaitsevägi neid tähelepanuta jätma.

Seepärast on minul KVÜÕA ülemana siiralt hea meel, kui majas tegeletakse lisaks õppekasvatustöö läbiviimisele ka selle arendamisega. Eelkõige on selle töö viljad vajalikud sõjakoolis. Kuigi ajateenijad, reservväelased ja tegevväelased erinevad mõneti teiste (kõrg)koolide (üli)õpilastest, siis on ju nemadki täiskasvanud inimesed, kelle õpetamine ei saa palju erineda üldisest õpetamispõhimõtetest. Siinne kogumik sisaldab hulgaliselt tarkust, mida iga sõjaväelise üksuse ülem saab kasutada väljaõppe korraldamises – olgu selleks sobivaima hindamismeetodi leidmine, huumori roll õppetöös, ainekava koostamine või mõni teine kogumikus jagatud teadmine.

Kokkuvõtteks tänan kõiki artiklite autoreid ja kogumiku koostajaid tänuväärselt panuse eest mitte ainult kasvatusteaduste, vaid ka sõjateaduse arendusse. Eraldi tunnustust väärivad nende hulgas dotsent Svetlana Ganina, kellest on KVÜÕA-s kujunenud kasvatusteaduste arendamise võtmeisik.

Lahedat õppimist!

Kolonel **Martin Herem**

Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste ülem